

Diskrimineringsnämnden, årsberättelse 2008

SYRJINTÄLAUTAKUNTA

NATIONELLA DISKRIMINERINGSNÄMNDEN

NATIONAL DISCRIMINATION TRIBUNAL OF FINLAND

TRIBUNAL FINLANDAIS DE LA DISCRIMINATION

Национальный Комитет по Дискриминации Финляндии

INNEHÅLL

1. Diskrimineringsnämnden som rättsskyddsorgan	4
1.1 Diskrimineringsnämndens sammansättning	5
1.2 Diskrimineringsnämndens uppgifter	6
1.3 Behandling av ansökan i diskrimineringsnämnden	7
2. Fall som behandlats av diskrimineringsnämnden och förbud	7
Beslut om förbud för Rovaniemi stad	8
Beslut om förbud för Enontekis kommun	8
Beslut att avslå ansökan som berör Rundradion	8
Beslut att avslå ansökan som berör Skatteförvaltningen	9
3. Utlåtanden av diskrimineringsnämnden	9
3.1 Utlåtande om tillämpningen av lagen om likabehandling	9
3.2 Övriga utlåtanden	10
4. Övrig verksamhet	11

1. Diskrimineringsnämnden som rättsskyddsorgan

Diskrimineringsnämnden grundades år 2004 genom lagen om likabehandling. Den är ett expertorgan som övervakar att lagen om likabehandling följs, genom att som ett självständigt rättsskyddsorgan behandla ansökningar som inkommit till den. Diskrimineringsnämnden fungerar som ett alternativt rättsskyddsorgan till underrättsförfarande, vars behörighet kommer i andra hand med hänsyn till andra rättsskyddsorgan.

Målen i direktiv 2004/43 från Europeiska unionen verkställdes i Finland genom lagen om likabehandling som trädde i kraft den 1 februari 2004 samt lagarna om minoritetsombudsmannen och diskrimineringsnämnden. Till diskrimineringsnämndens behörighet hör åtgärder mot etnisk diskriminering. Då nämnden tolkar begreppet diskriminering tar nämnden hänsyn till förutom lagen om likabehandling även grundlagen och internationella avtal om mänskliga rättigheter samt rättsnormerna inom Europeiska unionen.

Enligt Förenta Nationernas internationella konvention om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering är all segregering på grund av ras, hudfärg, härkomst och nationellt eller etniskt ursprung förbjuden.

Medlemsstaterna i Europeiska unionen har ratificerat de mest centrala internationella konventionerna om mänskliga rättigheter i vilka man förbjuder diskriminering i vid och snävare bemärkelse.

Enligt lojalitetsprincipen förverkligar medlemsstaterna alla allmänna åtgärder och specialåtgärder som behövs för att uppfylla och säkra de förpliktelser som härleds ur avtal eller bestämmelser från unionens organ. Staterna ska också göra allt för att uppnå de gemensamt uppställda målen. Medlemsstaterna avhåller sig från alla åtgärder som är ägnade att skada de mål som Europeiska unionen uppställt i sina grundfördrag.

Tolkningen av lagen om likabehandling är bunden till de av Europeiska gemenskapens direktiv som den är byggd på, så att den tolkas på det sätt som avses i direktiven, även om bestämmelsernas ordalydelse inte till alla delar fullständigt motsvarar ordalydelsen i direktiven eftersom de är skrivna i en form som motsvarar den nationella rättsordningen. Tolkningarna av bestämmelserna i den föreslagna lagen ska alltså följa de tolkningsavgöranden som EG:s domstol träffar i fråga om bestämmelserna i de nämnda direktiven.

1.1 Diskrimineringsnämndens sammansättning

Diskrimineringsnämnden består av ordförande och sex övriga ledamöter samt deras personliga suppleanter. Nämnden har en heltidsanställd sekreterare och en föredragande med uppgiften som bisyssla samt biträdande personal. Nämndens ordförande och ledamöter är förtroendevalda med uppgiften som bisyssla. Deras mandat löper på fyra år.

Statsrådet har utnämnt den andra diskrimineringsnämnden för verksamhetsperioden 19.2.2008 - 18.2.2012.

Ordförande, vicehäradshövding, tingsdomare Jukka Rainio

Ledamöter:

Häradsåklagare, vicehäradshövding Vilja Kutvonen, viceordförande

Advokat, vicehäradshövding Markku Fredman

Hovrättsfiskal, vicehäradshövding Thea Lång

Juris kandidat Juhani Kortteinen

Politices doktor Inga Jasinskaja-Lahti

M. A., redaktör Adrian Soto

Suppleanter:

Häradsåklagare, vicehäradshövding Susanna Kuosmanen

Advokat, vicehäradshövding Kirsi Tarvainen

Vicehäradshövding, juris licentiat Hannu Kiuru

Professor, juris doktor Tuomas Ojanen¹⁾

Professor, politices doktor Karmela Liebkind

Filosofie licentiat Ahmed Akar

Diskrimineringsnämndens ordförande, minst tre ledamöter och deras suppleanter jämte sekreteraren bör ha behörighet för domartjänst. Dessutom bör ledamöterna, suppleanterna och föredragande i diskrimineringsnämnden vara insatta i nämndens verksamhetsområde.

Ledamöterna och föredragande verkar under tjänsteansvar och de omfattas av bestämmelserna om domarjäv i rättegångsbalken.

Diskrimineringsnämndens sekreterare:

Vicehäradshövding, politices magister Tapio Susi

Diskrimineringsnämndens föredragande med uppgiften som bisyssla:

Juris kandidat Juhani Kortteinen

Biträdande personal:

Avdelningssekreterare Pasi Ontermäa

¹⁾ Fram till juli 2008 juris kandidat Timo Makkonen fungerade som suppleant och efter hans avsked utnämns Tuomas Ojanen som suppleant.

1.2 Diskrimineringsnämndens uppgifter

Diskrimineringsnämnden är ett av statsrådet tillsatt opartiskt och självständigt rättsskyddsorgan baserat på lagen om likabehandling vilket behandlar ansökningar om etnisk diskriminering. Diskrimineringsnämnden ger vid sidan av tingsrätterna och förvaltningsdomstolarna bindande beslut i diskrimineringsfrågor. Ändring i dess beslut kan sökas hos förvaltningsdomstol (lagen om likabehandling 2004/21, lagen om minoritetsombudsmannen och diskrimineringsnämnden 2001/660 och 2001/22). Nämnden ersätter inte de besvärinstanser och -medel som är i bruk.

Nämndens uppgift är att ge rättsskydd åt dem som känt att de blivit diskriminerade eller blivit utsatta för negativa motåtgärder av diskriminerande art. Med förbud mot motåtgärder avses att ingen ska hamna i en ofördelaktig situation för att han eller hon har klagat eller vidtagit åtgärder för att stöda sig på lagen om likabehandling.

Diskrimineringsnämnden kan förbjuda att diskriminering eller motåtgärder på grund av etniskt ursprung fortsätter eller upprepas och för att beslutet ska efterföljas förelägga ett vite och döma att det ska betalas. Den kan också fastsälla en förlikning mellan parterna. Nämnden kan ge ett utlåtande om tillämpningen av lagen om likabehandling på begäran av domstol, minoritetsombudsmannen och annan myndighet eller organisation.

Diskrimineringsnämnden tillämpar lagen om likabehandling i finskt rättsväsende på alla slag av fysiska och juridiska personer både när det gäller såväl privat som offentlig verksamhet. Till tillämpningsområdet för lagen om likabehandling som rör den offentliga sektorn hör bl. a. staten, kommunerna och kommunförbund samt den evangelisk-lutherska kyrkan och de ortodoxa kyrkosamfundet.

Diskrimineringsnämnden har rätt att av de myndigheter och utövare av verksamhet och deras anställda, som omfattas av tillämpningsområdet för lagen om likabehandling, få utredningar om omständigheter som är nödvändiga för att kunna övervaka att

förbudet mot etnisk diskriminering följs samt för att utvärdera planer för främjandet av etnisk jämlikhet. Skyldigheten att lämna en utredning kan förenas med hot om vite.

Diskrimineringsnämnden har rätt att höra experter, införskaffa utlåtanden och utredningar samt förätta syn.

Till diskrimineringsnämndens befogenheter hör bekämpning av diskriminering på etnisk grund då det är fråga om:

- villkor för självständig yrkes- eller näringsutövning eller stödande av näringsverksamhet
- erhållande av utbildning eller yrkesvägledning
- medlemskap eller medverkan i en arbetstagar- eller arbetsgivarorganisation eller i andra organisationer vars medlemmar utövar ett visst yrke, eller de förmåner som dessa organisationer tillhandahåller
- socialservice och hälsovårdsservice
- socialskyddsförmåner eller andra stöd, rabatter eller förmåner som beviljas på sociala grunder
- fullgörande av värnplikt, frivillig militärtjänst för kvinnor eller civiltjänst
- tillhandahållande till allmänheten av bostäder, annan lös eller fast egendom eller tjänster som är allmänt tillgängliga, med undantag av rättshandlingar som hör till privatlivet och familjelivet.

Diskrimineringsnämnden behandlar inte sådana frågor kring arbetsförhållanden som hör till arbetarskyddsmyndigheterna. I detta fall avviker diskrimineringsnämndens uppgifter från rättsskyddsorganens uppgifter i många andra EU-länder.

När det gäller ansökningar till diskrimineringsnämnden kan nämnden begära förhandsavgöranden av Europeiska gemenskapernas domstol om det är nödvändigt för en korrekt tolkning av gemenskapsrätten.

1.3 Behandlingen av ansökan i diskrimineringsnämnden

Ärendet kan föras till diskrimineringsnämnden antingen av den som anser sig ha blivit utsatt för diskriminering eller av minoritetsombudsmannen. Ärendet anhängiggörs genom en skriftlig eller elektronisk ansökan.

Behandlingen av ansökan i diskrimineringsnämnden är kostnadsfri och även handlingarna och expeditionerna är kostnadsfria. För övriga rättegångskostnader svarar parterna själva.

Behandlingsprocessen i diskrimineringsnämnden är skriftlig. Ansökan kan göras på finska, svenska, samiska eller engelska. Diskrimineringsnämndens beslut ges på finska, svenska eller samiska.

En ansökan kan inte motiveras bara med ett påstående utan den som blivit utsatt för diskriminering bör kunna förete sådant konkret bevis att man kan anta att hon eller han blivit föremål för diskriminering.

Då ansökan inkommit till diskrimineringsnämnden ber man av den sökandes motpart, alltså den som påstås ha diskriminerat, ett svar inom bestämd tid.

Då motparten lämnat in sitt svar till nämnden, ber man av den sökande ett genmäle där den sökande kan besvara motpartens argument.

Då ärendet behandlas tillämpar man bestämmelser om bevisbörda i 17 § i lagen om likabehandling: om den sökande lägger fram utredning som ger anledning att anta att förbudet i 6 § inte blivit överträtt, ska svaranden kunna visa att förbudet inte har överträtts.

Ärendet avgörs på föredragning vid nämndens sammanträden på basis av de skriftliga utredningar som inkommit. Diskrimineringsnämnden kan även anordna en muntlig behandling om det behövs för att utreda saken. Efter att diskrimineringsnämnden har gett sitt beslut sänds expedition med besväransvisningar till parterna.

2. Fall och beslut om förbud som behandlats i diskrimineringsnämnden

Under år 2008 har diskrimineringsnämnden sammanträtt tio gånger.

Ansökningarna har berört diskriminering hos myndigheter, socialservice, undervisning samt trakasserier i rundradioverksamhet. I största delen av ansökningarna har man framfört ett påstående om diskriminerande agerande hos myndigheter.

Under år 2008 har diskrimineringsnämnden gett två beslut om förbud och avslagit tre ansökningar. Två ansökningar togs inte upp till behandling då de

enligt nämndens beslut inte hörde till dess behörighet och tio ansökningar avslogs genom ordförandes beslut. Man besvärade sig över tre beslut i förvaltningsdomstol. Alla förbudsbeslut som getts åren 2007-2008 har förelagts med hot om vite men ännu har inget vite utdömts att betalas.

De fyra mest centrala fallen behandlas kort nedan. Utförligare redogörelser för nämndens beslut finns på nämndens Internetsidor:
<http://www.syrjintalautakunta.fi>

Beslut om förbud för Rovaniemi stad

Minoritetsombudsmannen bad diskrimineringsnämnden undersöka huruvida Rovaniemi stad, då man ordnade barndagvård, agerade diskriminerande gentemot samebefolkningen och vid behov med hot om vite förbjuda staden att fortsätta eller upprepa diskriminerande agerande gentemot samerna som bor i staden. Diskrimineringsnämnden ansåg att de samiska barnen hade lagstadgade lika rättigheter till dagvård på sitt modersmål som de finskspråkiga barnen. Rovaniemi stad visade inte att den skul-

le ha vidtagit tillräckliga åtgärder för att uppfylla sina lagstadgade skyldigheter att på ett vederbörligt sätt ordna barndagvård för samiska barn. Diskrimineringsnämnden ansåg att det sätt hur barndagvård hade ordnats av Rovaniemi stad var diskriminerande mot samiskspråkiga barn på grund av deras etniska ursprung och förenade förbudet med vite.

[Beslut, diarienummer 2008-25/Pe-2](#)

Beslut om förbud för Enontekis kommun

Minoritetsombudsmannen bad diskrimineringsnämnden undersöka huruvida Enontekis kommun, då den ordnade barndagvård, hälsovårdstjänster, service för äldre och grundläggande utbildning hade agerat i strid med diskrimineringsförbudet i lagen om likabehandling och i speciallagar och med hot om vite förbjuda Enontekis kommun att fortsätta eller upprepa diskriminering som riktar sig mot samerna som bor i kommunen. Diskrimineringsnämnden konstaterade att Enontekis är hembygdsområde för samerna där myndigheterna enligt lagen om det samiska språket har speciella skyldigheter att se till att offentliga tjänster finns att få på samiska. Diskrimineringsnämnden ansåg att samiska barn har lagstadga-

de lika rättigheter till dagvård på modersmålet som de finskspråkiga barnen och att samerna har rätt till hälsovård, service för äldre och grundläggande utbildning på samiska.

Enontekis kommun kunde inte påvisa att man vidtagit tillräckliga åtgärder för att på ett vederbörligt sätt ordna dessa lagstadgade tjänster för den samiskspråkiga befolkningen. Diskrimineringsnämnden ansåg att Enontekis kommun diskriminerat den samiskspråkiga befolkningen på grund av dess etniska ursprung och förenade förbudet med vite.

[Beslut, diarienummer 2008-367/Pe-2](#)

Beslut att avslå ansökan som berör Rundradion

Organisation X som representerar den romska befolkningen och privatpersoner som tillhör den romska befolkningen krävde i sin ansökan att diskrimineringsnämnden förbjuder Rundradion Ab att på nytt sända en programserie som är diskriminerande eller förbjuda det trakasserier som ingår i programmet eller alternativt ge ett utlåtande enligt lagen om likabehandling i ärendet. Rundradion AB ansåg att man inte kan anse bolaget eller någon i dess tjänst vara skyldig till något som helst lagstridigt agerande. Dis-

krimineringensnämnden ansåg att föreningen enligt 15 § i lagen om likabehandling inte hade möjlighet att verka som sökande i ärendet. Diskrimineringsnämnden ansåg att Rundradion ABs agerande inte var så allvarligt att det kunde anses vara sådant trakasserier som avses i lagen om likabehandling.

[Beslut, diarienummer 2193/66/2007](#)

Beslut att avslå som berör skatteförvaltningen

Sökande hade krävt att diskrimineringsnämnden granskar huruvida skattemyndigheterna utarbetat en likabehandlingsplan i enlighet med 4 § 2 mom. i lagen om likabehandling och om man gjort det, så hur man i den strävar att utveckla tjänster vid ämbetsverken speciellt när det gäller de ryskspråkiga kunderna. Diskrimineringsnämnden ansåg att över-

vakningen av obligatoriska likabehandlingsplaner hos myndigheterna inte faller inom dess behörighetsområde och avslog yrkandet om granskning av likabehandlingsplan.

Beslut, diarienummer 1561/66/2007

3. Utlåtanden av diskrimineringsnämnden

Enligt 14 § i lagen om likabehandling kan domstolar, minoritetsombudsmannen och andra myndigheter samt föreningar begära diskrimineringsnämndens utlåtande om tillämpningen av ifrågakavande lag i frågor som gäller etnisk diskriminering.

Diskrimineringsnämndens utlåtande är inte bindande för den som bett om det.

En domstol kan be om ett utlåtande i samband med talan om gottgörelse eller annat ärende som berör diskriminering och vilket den behandlar.

En myndighet kan också be om ett utlåtande då den förbereder utarbetandet av en likabehandlingsplan eller uppdatering av en gammal plan. Övervakningen av likabehandlingsplaner hör dock inte till diskrimineringsnämndens befogenheter.

3.1 Utlåtande om tillämpningen av lagen om likabehandling

Länsstyrelsen i Östra Finland bad diskrimineringsnämnden ge sin uppfattning huruvida bildningsnämnden i Kides stad har följt lagen om likabehandling i ett beslut om anvisning av plats inom grundläggande utbildning för en elev med invandrarbakgrund.

Diskrimineringsnämnden konstaterade att enligt 6 § 1 mom. i lagen om likabehandling får ingen diskrimineras på grund av ålder, etniskt eller nationellt ursprung, nationalitet, språk, religion, övertygelse eller av någon annan orsak.

Med direkt diskriminering avses att någon behandlas mindre förmånligt än någon annan behandlats eller skulle behandlas i en jämförbar situation.

Med indirekt diskriminering avses att en skenbart neutral bestämmelse eller ett skenbart neutralt kriterium eller förfaringssätt särskilt missgynnar någon jämfört med andra som utgör jämförelseobjekt, om inte bestämmelsen, kriteriet eller förfaringssättet har ett godtagbart mål och medlen för att uppnå detta mål är lämpliga och nödvändiga.

Enligt 6 § 2 mom. i grundlagen får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person.

Begreppet "särbehandling" som används i grundlagen är i viss mån mer omfattande än "diskriminering".

ring”. Diskrimineringsbestämmelsen berör också ren särbehandling dvs. segregering. Sålunda är det på basis av motiveringar som nämns i diskrimineringsförbudet även förbjudet att erbjuda lika tjänster separat åt olika befolkningsgrupper om det inte föreligger något godtagbart skäl att anse det berättigad i en bestämd situation.

Då man tolkar begreppet diskriminering bör man beakta förutom lagen om likabehandling även grundlagen och internationella konventioner om de mänskliga rättigheterna samt Europeiska unionens rättsnormer.

Enligt diskrimineringsnämndens uppfattning bör man även lösa frågan om särbehandling (segregering) i enlighet med hur bevisbördan har fördelats i lagen om likabehandling. Detta ska ske så att den svarande ska visa att diskrimineringsförbudet inte har överträtts såvida man på grund av den sökandes utredning kan anse att diskrimineringsantagandet har uppfyllts.

I det ärende som berör en invandrarelevs skolgång, vilket behandlats i Östra Finlands länsstyrelse, har den sökande hänvisat till ett beslut om förbud som diskrimineringsnämnden fattade angående Helsingfors stad den 31 januari 2006 och där man förbjöd inrättandet av årsklasser på basis av invandrarelevens modersmål. Helsingfors förvaltningsdomstol stadfäste diskrimineringsnämndens beslut genom sitt laga-kraftvunnet beslut den 15 juni 2007 (07/0838/2). Diskrimineringsnämndens beslut grundade sig på att Helsingfors stad inte hade testat invandrarelevernas kunskaper i finska såsom det förutsätts i Helsingfors stads undervisningsplan för finska som andra språk, och att eleverna inte hade placerats i språk-undervisningsgrupper utifrån deras kunskapsnivå såsom det förutsätts i planen. Vid Aurinkolahden peruskoulu sköttes inte undervisningen i finska som andra språk av en i ämnet specialiserad kompetent lärare, såsom det förutsattes i undervisningsplanen. Således behandlades invandrareleverna mindre förmånligt när det gällde undervisningen i finska som andra språk.

Enligt läroplanen för grundläggande utbildning i Kindes stad bör undervisningen av invandrabarn ges dem grunderna både i finska språket och i invand-

arens eget modersmål. Undervisningen av invandrarna är enligt läroplanen koncentrerad till Arppen koulu där invandrareleven ges möjlighet att växa in sig i både det finska samhället och sin egen kulturgemenskap.

Enligt den utredning som bildningsnämnden i Kindes gett diskrimineringsnämnden hade det framgått ur en kartläggning av elevens språkkunskaper, att han behövde ett starkt stöd i undervisningen i finska och detta har tagits i beaktande då man anvisat honom till Ruppovaara vid Arppen koulu. Diskrimineringsnämnden ansåg att detta kunde anses vara en godtagbar orsak att han placerades i ifrågavarande skola, förutsatt att han språktestats på ett vederbörligt sätt och att man följer med hans språkliga utveckling så att han får möjlighet att flytta till sin närskola då han inte längre behöver speciella stödåtgärder för invandrarelever. Kommunen hade ordnat skolskjuts för eleven och därför ansåg man inte att man kunde anse hans skolplacering som särskilt orimlig eller diskriminerande.

Beslut 22.9.2008
diarienummer SMDnr/2008/863

3.2 Övriga utlåtanden

Ordförande för diskrimineringsnämnden gav på diskrimineringsnämndens vägnar ett utlåtande om ett mellanbetänkande av jämlikhetskommissionen som bereder revideringen av lagen om likabehandling och nämnden gav ett utlåtande om nämndens ställning till justitiekanslern. Ledamoten i diskrimineringsnämnden Juhani Kortteinen gav på diskrimineringsnämndens vägnar ett utlåtande till justitieministeriets arbetsgrupp för att precisera tillämpningsområdet för lagen om likabehandling om revideringen av 2 § i lagen om likabehandling.

4. Övrig verksamhet

Diskrimineringsnämndens verksamhet flyttade i början av år 2008 i samband med ändringen av ministeriernas verksamhetsområden från arbetsministeriet till inrikesministeriets enhet för juridiska frågor och nämndens verksamhetsutrymmen flyttade till Kyrkogatan.

Som föredragande med uppgiften som bisyssla vid diskrimineringsnämnden började den 15 augusti 2008 överinspektör, jur. kand. Juhani Kortteinen. Han föredrog ärendena under senare delen av året för diskrimineringsnämnden. Han deltog 24.-25.11 2008 i ett seminarium i Bryssel "Legal Seminar on the Implementation of EU Law on Equal Opportunities and Anti-Discrimination".

Diskrimineringsnämndens internetsidor utvecklades och man lade ut för allmänheten nämndens beslut från år 2005 framåt, uppsatta enligt förvaltningsdomstolens systematik. De innehåller en förkortad beskrivning av fallet och den egentliga lösningen från vilken privatinformation avlägsnats. Internetsidorna fick också ett avsnitt på samiska.

Utvecklingen av diarieföringssystemet vid diskrimineringsnämnden påbörjades så att nämnden får ett eget diarienummer år 2009.

Diskrimineringsnämndens nya arbetsordning trädde i kraft den 17 december 2008.

Ärenden som inkommit till diskrimineringsnämnden och beslut nämnden gett 2007-2008

	2007	2008	Samtl. 07-08
Inkomna	25	11	36
Lösta i nämnden	7	12	19
Genom ordförandes beslut	15	10	25
Förbudsbeslut	4 (vite)	2 (vite)	6
Begäran om utlåtande från förvaltningsdomstol		2	2
Begäran om utlåtande från myndigheter		3	3

DISKRIMINERINGSNÄMNDEN

PB 26, 00023 Statsrådet

syrjintalautakunta@intermin.fi

www.syrjintalautakunta.fi

Publicerad av: Diskrimineringsnämnden
Juni 2009

